

# Selv om briterne er klar på ny folkeafstemning, fortryder de ikke Brexit

Et flertal af briterne går nu ind for en ny Brexit-afstemning. Ikke desto mindre virker EU-tilhængerne forhåbninger om, at briterne vil fortryde Brexit ved en ny afstemning, spinkle. Intet tyder på, at briterne i stor stil vil fortryde Brexit

Af Jeppe Matzen

Forestillingen om, at briterne skulle få chancen til at fortryde Brexit ved en ny folkeafstemning, har længe blot været en verdensfjern forhåbning iblandt britiske EU-tilhængere.

Men den seneste måneds tid er der sket en ændring. Spørgsmålet om en ny Brexit-afstemning bringes nu ikke længere kun op af en lille gruppe proeuropæiske koryfæer på centrum-venstre-fløjen med Tony Blair, Nick Clegg og Andrew Adonis i spidsen som de ivrigste fortalere. Det er blevet et tema, som diskuteres seriøst i medierne, og som britiske parlamentarikere tager stilling til.

Blandt briterne er der ifølge en nylig meningsmåling bragt i The Guardian den 26. januar 47 procent, som går ind for en ny Brexit-afstemning, mens blot 32 procent er imod. 21 procent svarer ved ikke.

De tal betyder ifølge professor i politologi Tim Bale ved Queen Mary

University, at en ny Brexit-afstemning ikke længere er urealistisk EU-sværmeri. »Chancerne for en ny folkeafstemning er gået fra nul til omkring 20 procent, fordi der er en stigende bekymring over den megen kaos under Brexit-forhandlingerne, og hvilken aftale det hele ender med. Der er ikke en appetit på et *no deal*-scenarium,« siger Bale.

I juni 2016 stemte 51,9 pct. af vælgerne for Brexit og 48,1 pct. stemte for at forblive i EU. Ifølge meningsmålingen fra The Guardian vil 51 pct. nu stemme *remain* mod 49 pct. for *leave*. Andre målinger har dog vist, at et flertal af briterne fortsat går ind for at forlade EU.

Selv hvis det skulle komme til en ny afstemning, skal man ikke forvente, at briterne har ændret mening og nu vil forblive i EU, vurderer professor i politologi ved Kent University, Matthew Goodwin.

»EU-tilhængerne og *remain*-fløjen i Storbritannien har fundamental set misforstået, hvad Brexit handlede om. De så primært Brexit som

et spørgsmål om økonomi, og de ser det fortsat sådan og peger på nye dystre økonomiske prognoser i håbet om, at *leave*-vælgerne vil ændre mening. Men folk stemte Brexit på grund af immigration, grænser, sikkerhed og spørgsmålet om national suverænitet. På trods af det har der ikke været nogen forsøg på at tale med *leave*-vælgerne om disse centrale spørgsmål. I stedet har man fokuseret på den ene økonomiske

prognose efter den anden, og derfor har vi ikke set nogen ændringer i fordelingen af *remain*- og *leave*-vælgere,« siger Matthew Goodwin.

## Farage vakte forhåbninger

At det er lykkedes det proeuropæiske trekløver af ekspolitikere at bringe en ny Brexit-afstemning på dagsordenen, kan de takke den tidligere UKIP-formand og EU-modstander Nigel Farage for. I et interview midt i januar sagde han, at han havde revideret sit syn på spørgsmålet om en ny Brexit-afstemning.

»Måske, og kun måske, er jeg ved at nå frem til tanken om, at vi skal have en ny folkeafstemning,« sagde Farage på tv-kanalen Channel 5.

Den udtalelse blev straks grebet af Nick Clegg og Andrew Adonis og den proeuropæiske Labour-parlamentariker Chuka Umunna, som lovprieste, at Farage nu også gik ind for en ny Brexit-afstemning. Men meget tyder på, at EU-tilhængerne gjorde regning uden vært. Nigel Farage har sidenhen afvist, at han går ind for en ny Brexit-afstemning, og forklaret, at hans udtalelser på Channel 5 blot handlede om, at han frygter, at briterne kan blive påtvunget en.

Den præcision har ikke fået megen opmærksomhed i de proeuropæiske medier eller af fortalere i EU-trekløvet. Her har man i stedet fokuseret på, at Farage med sine udtalelser har været med til at bringe



**På en måde er disse proeuropæiske ekspolitikeres snak om en ny afstemning en afsporing af debatten**

Matthew Goodwin  
Professor



spørgsmålet om en ny afstemning på dagsorden og givet det opbakning blandt vælgerne.

## Partierne afviser

Men selv om briterne nu går ind for en ny Brexit-afstemning, er der ikke skyggen af opbakning til projektet fra officielt politisk hold. I UKIP afvises det kategorisk.

»Der bliver ikke en ny folkeafstemning. Hvad bliver ellers det næste? En tredje folkeafstemning? Bare forslaget om en ny folkeafstemning er en hån mod demokratiet. Vi laver ikke omvalg, fordi et mindretal er utilfreds med et valgresultat. Mere har jeg ikke at sige om den sag,« si-

## Ny forskning: Sådan sikrede Danmark sin plads

Den historiske Ilulissat-erklæring hyldes som grundlag for freden i Arktis, og regeringen fejrer nu dens tiårsdag ved at invitere USA, Rusland, Norge og Canada til topmøde i Grønland. Ny dansk forskning viser dog, at erklæringen også var hård magtpolitik

Af Martin Breum

I ti år har politikere og diplomater fremhævet den som en milepæl. Selv russiske diplomater siger, at den bør forstås som fransk vin: stadig bedre med alderen. Og nu har Danmark inviteret hele den arktiske verden til at fejre dens fødselsdag.

Den såkaldte Ilulissat-erklæring fra maj 2008 blev et skelsættende dokument, resultatet af et fredsmøde

blandt alle staterne med kyst mod Det Arktiske Ocean: Rusland, USA, Canada, Norge og Danmark/Grønland.

Russiske ubåde havde kort forinden plantet det russiske flag på bunden af Det Arktiske Ocean netop ved Nordpolen – på 4.300 meter vand.

Udenrigsminister Per Stig Møller »vågnede badet i sved«, som han sagde, og så tog han et historisk initiativ. Blot otte måneder senere mødtes ministre fra de fem kystnationer, inklusiv Ruslands udenrigsminister

Sergej Lavrov, i et solrigt Ilulissat i Grønland og underskrev den historiske erklæring, der siden er hyldet som vigtigt stillads for freden, samarbejdet og den nye, internationale orden i Arktis.

De fem lovede højtideligt, at de ville følge FN's regler for fredelig grænsedragning i oceanet; stå sammen om de store udfordringer for skibsfarten og miljøet, og — som et afgørende element — at der ikke er behov for yderligere international regulering, arktiske traktater eller FN-styring i Arktis, selvom klimaforandringerne er i færd med at ændre hele regionen fundamentalt.

Ilulissat-erklæringen blev hyldet over hele verden, og først nu – i en ny, dansk udredning – træder de mere dunkle nuancer frem.

Med perfekt timing har to danske forskere analyseret Ilulissat-erklæ-

ringens reelle natur. I den 61-sider lange rapport *Learning from the Ilulissat Initiative* tegner de to på baggrund af 24 interview med (anonymiserede) politikere, diplomater m.v. det første samlede billede af erklæringens liv.

## Mere end bare fred

Ilulissat-erklæringen var tænkt som fredsbevaring. Per Stig Møller ønskede at forhindre yderligere russisk magtdemonstration i Arktis, der kunne ende med ufred. Men initiativet endte mere strategisk og kirurgisk: Ilulissat-erklæringen blev også til den forhammer, der én gang for alle skulle knuse de miljøglades ønsker om en global Arktis-traktat i stil med den, der gælder ved Antarktis. Dér er al minedrift, militær aktivitet m.v. forbudt – kun forskning og lidt turisme er tilladt. En diplomatisk ver-

denssucces gennem mere end 50 år.

Miljøbevægelser, forskere og EU-parlamentarikere drømte om en Arktis-traktat, og i kulissen ventede Kina, Japan og andre, der kunne true de arktiske staters forrang i Arktis.

De danske jurister mente, at retten var på kyststaternes side: Antarktisk er ubeboet land; i Arktis bor mennesker omkring et hav.

De to forskere dokumenterer, hvordan Ilulissat-erklæringen slukkede alle drømme om en global traktat og i stedet cementerede de arktiske staters førsteret til at regulere i Arktis og i øvrigt udnytte olien, gasen, mineralerne, fiskene osv.

»Ilulissat-erklæringen var med til at lægge en dæmper på internationale bekymringer for et ureguleret Arktis og demonstrerede, at en Arktisk Traktat, baseret på Antarktisk-traktaten, var både unødvendig og



Her ses demonstranter, der – ligesom et flertal af den britiske befolkning – støtter en ny Brexit-afstemning.

Foto: Ben Stevens/Ritzau Scanpix

som giver mulighed for at forblive i EU. Der vil blive oprør,« siger Bale.

#### Fortryder ikke Brexit

Professor i politologi Matthew Goodwin har ikke megen fidus til Tony Blairs og andre EU-tilhængeres forsøg på at omstøde Brexit i kraft af en ny folkeafstemning.

»Opbakning til en ny folkeafstemning om Brexit svinger. At der nu er et flertal for det i en meningsmåling betyder ikke, at det er blevet væsentligt mere realistisk. En stor del af stigningen kan forklares med, at *leave*-vælgerne nu også ser positivt på en afstemning, fordi de følger Farage eller måske frygter, at det går i retning af et blødt Brexit. Men de vælgere ville ikke have en folkeafstemning, som skal give briterne mulighed for at forblive i EU. De vil have en afstemning om en aftale eller ingen aftale,« siger Goodwin.

Han mener, at chancerne for, at Storbritannien forbliver i EU, er ekstremt små.

»Der har ikke været nogen betydende ændring i den offentlige opinion i holdning til Brexit eller i de politiske partiers positioner. Chancerne for en ny Brexit-afstemning er stadig utroligt små, og selv om det skulle ske, er der absolut ingen garanti for, at et flertal stemmer *remain*. På en måde er disse proeuropæiske ekspolitikerer snak om en ny afstemning en afsporing af debatten.

Det, som det handler om nu, er, hvilket forhold Storbritannien fremover skal have til EU's indre marked og toldunion,« siger Goodwin.

Han peger på, at en ny Brexit-afstemning kun vil kunne komme på tale, hvis briterne i stor stil fortryder Brexit i meningsmålingerne. At det skulle ske anser han for usandsynligt. Han giver i den forbindelse ikke Tony Blairs og de andre EU-tilhængeres forsøg på at få *leave*-vælgerne til at ændre mening mange chancer.

Han peger på, at Brexit for det første skyldes, at briterne aldrig har været begejstrede for, at EU udviklede sig i retning af en politisk union. Den anden årsag var, at spørgsmålet EU blev pakket ind i spørgsmålet om immigration, og dermed om kontrol med immigration og national suverænitet.

»For *leave*-vælgerne var Brexit aldrig et spørgsmål om økonomi eller økonomisk egeninteresse. Det var større spørgsmål om selvforståelse, identitet, og værdier, som er rodfæstet i lokale fællesskaber eller i nationalstaten. Disse forhold ændrer sig ikke fra den ene dag til den anden, og derfor kommer der ikke til at ske nogen massefortrydelse af Brexit,« siger Goodwin.

internationalt@information.dk

ger Suzanne Evans, der er tidligere næstformand i UKIP til Information.

Hos Labour har partileder Jeremy Corbyn for nylig også afvist, at en ny Brexit-afstemning kan komme på tale. Men hans officielle partilinje afspejler ikke holdningen blandt overvejende proeuropæiske Labour-parlamentarikere, der ifølge en undersøgelse for 78 procents vedkommende støtter en ny afstemning i håbet om at omgøre Brexit.

Hos Det Konservative Parti har premierminister Theresa May tidligere blankt afvist en ny afstemning som forræderi. På trods af det spekuleres der nu i medierne om, hvorvidt konservative *remain*-tilhængere

kunne tænkes at bryde med partilinjen, hvis Brexit-forhandlingerne går i retning af et hårdt Brexit eller et *no deal*-scenarium.

Især finansminister Phillip Hammond, indenrigsminister Amber Rudd og formanden for premierministerens Brexit-komité, David Lidington, ses som fremtrædende *remain*-tilhængere, der inderst inde allerhelst så Brexit aflyst.

Men ifølge Tim Bale er udsigterne til, at de tre fremtrædende Tory-*remain*-tilhængere eventuelt kunne danne alliance med Labours proeuropæiske parlamentarikere, som arbejder for at en ny folkeafstemning og en annullering af Brexit, meget små.

»De konservative EU-tilhængere i regeringen er langt fra at gå ind for en ny Brexit-afstemning, også selv om de måske mener noget andet privat,« siger Bale.

Skulle medlemmer af Theresa Mays regering alligevel begynde at luften tanken om en ny afstemning – eksempelvis hvis Brexit-forhandlingerne kører helt af sporet – vil det føre til en revolte blandt partiets mest hårdnakkede EU-modstandere.

»Jacob Rees-Mogg, der leder gruppen på omkring 80-100 konservative hardcore-*brexit*ers, vil kun støtte en folkeafstemning, som giver valget mellem en aftale eller ingen aftale. De vil ikke acceptere en afstemning,

Erklæringen løste heller ikke problemet med Kina, Japan og andre udefra, der stadig presser på.

#### Per Stigs bedrift

Til maj vil Danmark og Grønland sammen med de øvrige genbekræftede løfterne fra Ilulissat-erklæringen – og Island, Finland og Sverige og de oprindelige folk er også inviteret. Enigheden er givet på forhånd. Som de to forskere skriver, anerkender alle i Arktis i dag erklæringens nytteværdi, selv om ikke alle problemer blev løst.

Forskerne anbefaler endda varmt, at Danmark fortsat støtter A5-konstruktionen, fordi den også siden har vist sig gavnlige og til dansk/grønlandsk fordel. Da et unikt forbud mod rovfiskeri i Det Arktiske Ocean blev vedtaget kort før nytår – også med Kina, Japan og Sydkorea – begyndte

det netop med en aftale i A5. Forbudet, der foreløbig gælder i 16 år og som sikrer potentielle, fremtidige fiskebestande, er i Grønlands og kongerigets klare interesse.

Per Stig Møller har fremhævet Ilulissat-initiativet som en af sine største bedrifter, og erklæringens egentlige forfattere, diplomaterne Peter Taksøe-Jensen og Thomas Winkler, stråler stadig højt på himlen.

Winkler som ambassadør i Moskva – snart Ottawa. Taksøe-Jensen, der var Per Stig Møllers nærmeste medarbejder, strøg til tops som assistent secretary general i FN, dernæst som ambassadør i Washington, nu Delhi.

I 2016 skrev han på statsminister Lars Løkke Rasmussens opfordring sit personlige bud på hele rigets udenrigs- og sikkerhedspolitik. Han slog fast, at kongeriget udgør en arktisk stormagt, og han anbefa-

lede langt stærkere indsats i Arktis – herunder markering af Ilulissat-erklæringens ti års jubilæum.

Og hvad skete? Arktis figurerer i dag som en af de fem hovedprioriteter i Danmarks udenrigs- og sikkerhedspolitik side om side med terrorisme, flygtningestrømme, Rusland og EU's krise. Og regeringen har altså som nævnt nu sammen med Grønland inviteret til fejring af erklæringen i Ilulissat – den 23. maj.

Lektor, ph.d. Jon Rahbek-Clemensen, ph.d. Gry Thomasen: Learning from the Ilulissat Initiative – State Power, Institutional Legitimacy, and Governance in the Arctic. Udkommer 19. februar på Center for Militære Studier.

udland@information.dk

## ved bordet i Arktis

urealistisk,« skriver forskerne. Ilulissat-erklæringen var heller ikke fra start et samlende initiativ. Sverige, Finland og især Island var rasende over at blive udelukket. De er alle medlemmer af Arktisk Råd, som er regeringernes fælles forum – men de var ikke inviteret med. Norge blev stiktoilet, fordi Oslo havde et andet initiativ i støbeskeen. De arktiske folk var heller ikke inviteret med – bortset fra Grønland, der var vært sammen med Per Stig Møller.

Den danske regering opfandt i realiteten en ny international institution, i dag kendt som A5 eller Arctic Five, som stadig medvirker til klarhed. Som forskerne skriver:

»Den arktiske orden er i stadig forandring, og stater og andre aktører er fortsat uenige om den grundlæggende institutionelle struktur i regionen.«



**Den arktiske orden er i stadig forandring, og stater og andre aktører er fortsat uenige om den grundlæggende institutionelle struktur i regionen**

Forskningsrapport

Learning from the Ilulissat Initiative